

Şan-şöhratly Hunlar / Gök han

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Şan-şöhratly Hunlar / Gök han **GÖK HAN (KIOK □ M. Ö. 174-M. Ö. 160)**

Gök han (Lawşan) m. ö. 174-nji ýyldan m. ö. 160-njy ýyllarda hökümdarlyk etdi. Ol hunlaryň üçünji şanýusydyr. Ol Oğuz hanyň (Mete han) oglydyr. Dünýä ineninde ejesi oňa Çiçü adyny goýupdyr. Laoşan adynyň näme sebäpden dakylandygy belli däl. Hulsewanyň pikirine görä bu Hun dilindäki bir sözün terjimesi ýa-da haýsydyr bir sözün meňeşligi bolup biler diýipdir[1]. Çyn-maçyn (hytaý) dilinde Laoşan «uly we üstün» manysyny aňladýar. Hun dilinde onuň manysy Gökhan diýmekdir.

Onuň häkimyeti döwründe Hunlar Çyn-maçyna beýik ýörüşleri gurnapdyrlar. Gökhanyň islegi tutuş Çynmaçyny eýelemekdi. Şeýlelikde m. ö. 166-njy ýylда Hunlar 140.000 leşgerler bilen birlikde paýtagt şäher Siýana golaý gelip çaknyşdy. Töwereklerden 100.000 leşgerleri bilen hökümdary haýbatly söweşi bilen garşylamaga çykdy. Emma ol güýçli garşylyk görmegi netijesinde yza Mangoliýa tarap çekildi. Mangoliýa Hunlaryň topraklarydy. Ol ýurdy eýelän Oğuz handy. Gökhanyň bu ýorişi bir aýa çekdi. Soňra 10.000 Hun esgerleri bilen Lýawdun ýarymadasyna hüjüme geçdiler. Pekiniň ýakynlarynda yerleşen Çili şäherine gelen Gökhan Çynmaçyn hökümdary bilen ylalaşyk baglaşyp yzyna dolandy. Merkezi Aziýadaky Hindi-Ýewropa kowmy bolan Düyeçileri (Ýuveçji) Hun topraklaryndan çykarylýar, kowulýar. M. öň 162-nji ýylда Düyeçi hanyň kellesinden gymyz käsesini ýasatdyran Gökhan hökümdarlygyny araçäklerini önküsinden-de giñeldýär. Beýniden ýasalan şol gap atadan-ogula miras geçipdir. Gökhan Çynmaçyn hökümdary Weniň gyzyna öylendi. Gök han m. ö. 160-njy ýylда wepat boldy.

EDEBIÝAT:

[1] Hulsewé, A.F.P. (1979). *China in Central Asia: The Early Stage 125 BC –AD 23: an annotated translation of chapters 61*

and 96 of the History of the Former Han Dynasty. Introduction
by M. A. N. Loewe. ISBN 90-04-05884-2. Leiden: E. J. Brill.

Aşgabat 2015 ý. Taryhy makalalar